

[Начало](#) > ... > [Парични Искове](#) > [Несъстоятелност/фалит](#) > Croatia

Несъстоятелност/фалит

 Хърватия

Съдържание,
предоставено от

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Срещу кого може да се образува производство по несъстоятелност?

Производство, предшестващо производството по несъстоятелност, и производство по несъстоятелност може да бъде образувано срещу юридически лица, както и срещу активите на индивидуален длъжник, освен ако в закона е предвидено друго. Индивидуален длъжник за целите на Закона за несъстоятелността (*Stečajni zakon* — „SZ“; Народни новини (Narodne Novine) (NN; Официален вестник на Република Хърватия) бр. 71/15, 104/17, 36/22 и 27/24) е физическо лице, което подлежи на облагане с данък върху дохода от дейност като самостоятелно заето лице съгласно разпоредбите на Закона за данъка върху дохода (*Zakon o porezu na dohodak*), или физическо лице, което подлежи на облагане с корпоративен подоходен данък съгласно разпоредбите на Закона за корпоративния подоходен данък (*Zakon o porezu na dobit*).

2 Какви са условията за образуване на производство по несъстоятелност?

а) производство, предшестващо производството по несъстоятелност, може да бъде образувано, ако съдът установи, че съществува предстояща неплатежоспособност, т.е. ако ищецът може да докаже с достатъчна сигурност, че длъжникът няма да може да изпълни съществуващите си задължения на датата, на която станат дължими.

Неплатежоспособността се счита за предстояща, ако към момента на подаване на предложението обстоятелствата, поради които длъжникът се счита за трайно неплатежоспособен, все още не са възникнали, и ако:

- в регистъра на реда на приоритетност на задълженията за плащане, воден от Финансовата агенция (*Financijska agencija*), има регистрирани едно или повече неуредени задължения на длъжника, за които има валидно основание за плащане и които е следвало да бъдат събрани без допълнително одобрение от длъжника от която и да е негова сметка, или
- длъжникът закъснява повече от 30 дни с плащането на заплати на служители съгласно трудов договор, трудово законодателство, колективен трудов договор или специални разпоредби, или съгласно друг документ, уреждащ задълженията на работодателите към служителите, или
- длъжникът не плати до 30 дни вноски и данъци за посочените в предишната алинея заплати, считано от датата, на която е трябвало да направи плащането на заплатите на служителите;

б) Производство по несъстоятелност може да бъде образувано, ако съдът установи наличието на основания за несъстоятелност, т.е. неплатежоспособност или свръхзадлъжнялост.

Длъжникът може също така да предложи образуване на производство по несъстоятелност, ако може да докаже с достатъчна сигурност, че няма да може да изпълни своите вече съществуващи задължения, когато станат дължими (предстояща неплатежоспособност).

Предстоящата неплатежоспособност като основание за несъстоятелност подлежи съответно на разпоредбите относно предстоящата неплатежоспособност като основание за производство, предшестващо производството по несъстоятелност.

Неплатежоспособност е налице, ако длъжникът трайно не е в състояние да уреди своите неуредени финансови задължения. Фактът, че длъжникът е уредил или може да е в състояние изцяло или частично да уреди вземанията на някои от кредиторите, не го квалифицира като платежоспособен.

Длъжникът се счита за неплатежоспособен:

- ако в регистъра на реда на приоритетност на задълженията за плащане, воден от Финансовата агенция, има регистрирани едно или повече неуредени задължения на длъжника, дължими повече от 60 дни, за които има валидно основание за плащане и които е следвало да бъдат събрани без допълнително одобрение от длъжника от която и да е негова сметка
- ако не е платил три последователни заплати на свои служители съгласно трудов договор, трудово законодателство, колективен трудов договор или специални разпоредби, или съгласно друг документ, уреждащ задълженията на работодателите към служителите.

Счита се, че е налице свръхзадължнялост, ако активите на длъжника като юридическо лице вече не покриват съществуващите му задължения.

3 Кои активи се включват в масата на несъстоятелността? Как се третираат активите, които са придобити, или които се прехвърлят на длъжника след образуването на производството по несъстоятелност?

Масата на несъстоятелността включва всички активи на длъжника, притежавани при образуването на производство по несъстоятелност, както и придобитите от длъжника по време на производството по несъстоятелност активи. Масата на несъстоятелността се използва за уреждане на разходите за производството по несъстоятелност и вземанията на кредиторите на длъжника, чието уреждане е било обезпечено с определени права върху активите на длъжника.

Свободното използване на активи от масата на несъстоятелността от лица, които преди това са били упълномощени по закон да представляват длъжника, или от индивидуалния длъжник след образуване на производство по несъстоятелност няма правно действие, освен при използване, което е уредено от общите правила, при които се спазва принципът на доверие в публичните регистри. Престацията се връща на насрещната страна от масата на несъстоятелността, ако с нея е бил увеличен обемът на масата на несъстоятелността.

Ако индивидуалният длъжник е придобил имущество по наследство или завещание преди образуването или по време на производството по несъстоятелност, единствено той има право да приеме или откаже имуществото по наследство или завещанието.

Ако длъжникът е в съсобственост или във всяко друго правоотношение или партньорство с трето лице, разпределението на активи се извършва извън производството по несъстоятелност. Може да се поиска отделно удовлетворяване от дела на длъжника, за да се уредят задължения, произтичащи от такова отношение.

4 Какви правомощия имат съответно длъжникът и синдикът?

а) Производство, предшестващо производството по несъстоятелност — изискванията за назначаване на синдик са същите като за назначаването на ликвидатор. Синдикът се назначава от съда с решение за образуване на производство, предшестващо производството по несъстоятелност. Задълженията на синдика приключват на датата, на която планът за оздравяване стане окончателен, на датата на образуване на производство по несъстоятелност или по силата на решение на кредиторите.

От синдика в производство, предшестващо производството по несъстоятелност, се изисква:

1. да провери стопанските операции на длъжника

2. да провери списъка с активи и задължения на длъжника
3. да провери достоверността на регистрираните вземания
4. да оспори вземания, ако въз основа на направените от кредиторите изявления или поради други причини има съмнения за тяхната истинност
5. да осъществява надзор върху стопанските операции на длъжника, по-специално върху неговите финансови операции, поемането на задължения към трети страни, издаването на инструменти за застраховане на плащанията, както и върху стопанската дейност при продажбата на стоки или услуги, като същевременно гарантира, че активите на длъжника няма да пострадат
6. да внесе жалба до съда, ако длъжникът действа в нарушение на разпоредбите на член 67 от SZ
7. да подпомага длъжника при изготвянето или договарянето на план за оздравяване
8. да поеме частичен контрол върху активите или делата на длъжника по време на договарянето, с изключение на частта от тях, с която длъжникът може свободно да се разпорежда в съответствие с разпоредбите на SZ
9. да издава разпореждания и сертификати съгласно членове 69 и 71 от SZ
10. да гарантира, че разходите за производството, предшестващо производството по несъстоятелност, са платени изцяло и в срок
11. да представи на съда доклад за хода на производството, предшестващо производството по несъстоятелност, като използва стандартен образец
12. да извършва други дейности съгласно SZ.

От датата на подаване на предложението за образуване на производство, предшестващо производството по несъстоятелност, до приемането на решението за образуване на производство, предшестващо производството по несъстоятелност, длъжникът може да извършва само плащания, които са необходими за обичайните му стопански операции. В този период длъжникът не може да урежда задължения, поети и станали дължими преди образуването на производството, предшестващо производството по несъстоятелност, освен задължения за брутни плащания към своите служители и бивши служители, произтичащи от трудови правоотношения, когато вземанията са станали дължими до датата на образуване на производството, предшестващо производството по несъстоятелност, обезщетения при прекратяване на трудовото правоотношение до размера, предвиден в закона или в колективен трудов договор, вземания на основание обезщетение за увреждане поради нараняване на работното място или професионално заболяване, както и вземания въз основа на заплати на служители, увеличени с размера на основните вноски и други материални права на служителите съгласно трудови договори и колективни трудови договори, станали дължими след внасяне на предложението за образуване на производство, предшестващо производството по несъстоятелност, а също и други плащания, необходими за нормалните стопански операции, както са определени в специален закон.

От датата, на която е внесено предложението за производство, предшестващо производството по несъстоятелност, до издаване на решението за образуване на производство, предшестващо производството по несъстоятелност, длъжникът може да отчуждава или обременява активите си само въз основа на предварително съгласие от синдика или от съда, ако няма назначен синдик.

б) производство по несъстоятелност — ликвидаторът в производство по несъстоятелност се избира на случаен принцип от списък на ликвидаторите за територията, обхваната от компетентния съд, или от списъка на висококвалифицирани ликвидатори, освен ако в SZ не е предвидено друго. Въз основа на този избор съдът назначава ликвидатора в решението за образуване на производство по несъстоятелност. Като изключение, ако в производството, предшестващо производството по несъстоятелност, състояло се преди производството по несъстоятелност, е бил определен синдик или временен ликвидатор, съдът назначава за ликвидатор синдика или временния ликвидатор.

На ликвидатора се предоставят правата и задълженията на корпоративните органи на длъжника, освен ако в SZ не е посочено друго. Ако длъжникът продължава да извършва своите стопански операции по време на производството по несъстоятелност съгласно член 217, параграф 2 от SZ, ликвидаторът управлява стопанските операции.

Ликвидаторът представлява длъжника. Ликвидаторът управлява само тези операции на индивидуален длъжник, които засягат масата на несъстоятелността, и представлява длъжника с пълномощия на законен представител.

Ликвидаторът е длъжен да действа добросъвестно и методично, и по-специално следва:

1. да постави в ред счетоводните документи до датата на образуване на производството по несъстоятелност
2. да изготви предварителна оценка на разходите за производството по несъстоятелност и да я представи за одобрение от комитета на кредиторите
3. да създаде комисия за опис на активите
4. да изготви първоначален баланс на активите на длъжника
5. да управлява с дължимата грижа приключването на започнатите, но незавършени операции на длъжника, както и на операциите, необходими за предотвратяване на увреждането на активите на длъжника
6. да гарантира реализирането на вземанията на длъжника
7. да осъществява добросъвестно стопанските операции на длъжника, посочени в член 217, параграф 2 от SZ
8. да предостави на хърватския Пенсионно-осигурителен институт и на хърватския Институт за здравно осигуряване документите, свързани с трудовоправния статут на осигурените лица
9. да реализира или събере с дължимата грижа собствеността или правата на длъжника, съставляващи част от масата на несъстоятелността
10. да подава до Финансовата агенция искания за продажба на недвижимо имущество, движимо имущество, права и активи на длъжника чрез онлайн съдебен търг, както и искания за вписване на недвижимото имущество, движимото имущество, правата и активите на длъжника в Регистъра на недвижимото и движимото имущество, продадено в рамките на изпълнително производство
11. да извърши авансово плащане към Финансовата агенция за разходите за извършване на продажбата чрез онлайн съдебен търг и разходите за вписване на данните в Регистъра на недвижимото и движимото имущество, продадено в рамките на изпълнително производство, като тези разходи представляват разходите по производството
12. да подготви разпределянето за кредиторите и да изпълни това разпределяне след одобряването му
13. да представи окончателен отчет на комитета на кредиторите
14. да направи последващи разпределяния за кредиторите
15. след приключване на производството по несъстоятелност да представлява масата на несъстоятелността в съответствие със SZ.

Най-малко веднъж на всеки 3 месеца ликвидаторът трябва да представя писмени доклади по стандартен образец относно хода на производството по несъстоятелност и относно баланса на масата на несъстоятелността.

5 При какви условия може да се приложи прихващане?

Ако към момента на образуване на производството по несъстоятелност кредиторът, съгласно закона или договор, има право на прихващане, то образуването на производството по несъстоятелност не засяга това право.

Ако към момента на образуването на производството по несъстоятелност има едно или повече вземания, които трябва да бъдат прихванати съгласно отлагателно условие или не са дължими, или не се предвижда да бъдат изпълнени по един и същ начин, прихващането ще стане, когато са изпълнени необходимите условия. Това, което не се прилага за прихващанията, е правилото, с което се определя, че неуредените вземания стават дължими при образуване на производство по несъстоятелност и че непарични вземания или вземания за неопределени суми се уреждат по паричната стойност, на която са оценени към момента на образуване на производството по несъстоятелност. Ако вземането, което следва да се използва за прихващане, стане безусловно и дължимо, преди прихващането да бъде възможно, прихващането се изключва.

Не се изключва прихващане за вземания в различни валути или разчетни единици, при условие че тези валути или разчетни единици могат лесно да бъдат обменени на мястото на уреждане на използваното за прихващане вземане. Преобразуването се извършва по обменния курс, валиден на мястото на уреждане към момента на получаване на декларацията за прихващане.

Прихващането е недопустимо:

1. ако задължението на кредитора към масата на несъстоятелността е възникнало едва след образуването на производството по несъстоятелност
2. ако вземането е било прехвърлено на кредитора от друг кредитор едва след образуването на производството по несъстоятелност
3. ако кредиторът е придобил вземането си чрез прехвърляне в последните шест месеца преди образуването на производството по несъстоятелност или ако шест месеца преди датата на образуването на производството по несъстоятелност не е било образувано производство, предшестващо производството по несъстоятелност, и кредиторът е знаел или е трябвало да знае, че длъжникът е станал неплатежоспособен или че срещу длъжника е внесено предложение за образуване на производство, предшестващо производството по несъстоятелност, или производство по несъстоятелност. Като дерогация прихващането се допуска, ако вземането е било прехвърлено с оглед на изпълнението на неизпълнен договор или ако правото за изпълнение на вземането е било повторно придобито чрез успешно възражение срещу правна сделка на длъжник.
4. ако кредиторът е придобил правото на прихващане чрез унищожавемо правно действие.

6 Какво въздействие оказва производството по несъстоятелност върху текущите договори, по които длъжникът е страна?

Ако към момента на образуването на производство по несъстоятелност длъжникът и насрещната страна по договора не са изпълнили или не са изпълнили изцяло двустранно обвързващ договор, ликвидаторът може да изпълни договора вместо длъжника и да поиска другата страна да изпълни договора. Ако ликвидаторът откаже да изпълни договора, другата страна може да реализира дължимото си неизпълнено вземане само като кредитор на масата на несъстоятелността. Ако другата страна по договора призове ликвидатора да представи становището си относно правото му да избира, ликвидаторът следва незабавно и най-късно след изслушването за докладване да уведоми с препоръчано писмо другата страна дали възнамерява да поиска изпълнение на договора. Като дерогация, ако другата страна би понесла значителни вреди до момента на изслушването за докладване и е информирала за това ликвидатора, от него се изисква в срок от 8 дни да уведоми с препоръчано писмо другата страна дали ще поиска изпълнението на договора. Ако не го направи, ликвидаторът няма да има право да иска изпълнение на договора.

Ако дължимото изпълнение може да се дели и ако към момента на образуване на производство по несъстоятелност другата страна е изпълнила частично задълженията си за изпълнение, то тя има право да упражни като кредитор на масата на несъстоятелността правото си на възнаграждение, съответстващо на частичното изпълнение, дори ако ликвидаторът е поискал изпълнението на останалата част. Другата страна няма право поради неизпълнение на правото ѝ на възнаграждение да иска връщане на добавената към активите на длъжника стойност в резултат на частичното изпълнение от нейна страна.

Ако в поземлен регистър е вписана резерва за целите на обезпечаване на вземането за придобиване или оттегляне на права върху един от имотите на длъжника или върху едно от правата, вписани в полза на длъжник, или за обезпечаване на вземането за промяна на съдържанието или приоритета на такова право, кредиторът може да уреди вземането си като кредитор от масата на несъстоятелността. Това важи също и ако длъжникът е поел всички други задължения към кредитора, които впоследствие не е изпълнил изцяло или частично. Тази разпоредба се прилага по аналогия и за резерви в регистъра на корабите, регистъра на кораби в строеж и регистъра на въздухоплавателните средства.

Ако преди образуването на производство по несъстоятелност длъжникът е продал свое движимо имущество със запазване на правото на собственост и е предал имуществото в притежание на купувача, купувачът може да поиска изпълнението на договора за покупко-продажба. Това важи също и ако длъжникът е поел допълнителни задължения към купувача, които не е изпълнил изцяло или които е изпълнил само частично. Ако преди образуването на производството по несъстоятелност длъжникът е закупил недвижимо имущество със запазване на правото на собственост и го е получил от продавача в свое притежание, ликвидаторът има право на избор съгласно член 181 от SZ.

Наемането и отдаването на недвижим имот или помещения не се прекратява с образуването на производство по несъстоятелност. Това важи също и за договори за наем и лизинг, които длъжникът е

ключил като наемодател по отношение на вещи, които за целите на застраховането са били прехвърлени на трето лице, финансирало тяхното придобиване или производство. Права, които се отнасят до времето преди образуването на производство по несъстоятелност, както и до понесени вреди поради предсрочното прекратяване на договора, могат да бъдат упражнени от другата страна само в качеството на кредитор на масата на несъстоятелността.

Ликвидаторът може да отмени договор за наем или лизинг на недвижим имот или помещения, който длъжникът е сключил като наемател, независимо от договорения срок и след законовия период за предизвестие. Ако ликвидаторът декларира отмяна, другата страна в качеството си на кредитор на масата на несъстоятелността може да потърси компенсация, дължима за предсрочно прекратяване на договора. Ако към момента на образуването на производство по несъстоятелност длъжникът не е приел недвижимия имот или помещенията, ликвидаторът и другата страна могат да се оттеглят от договора. Ако ликвидаторът се оттегли, другата страна в качеството си на кредитор на масата на несъстоятелността може да потърси компенсация за вреди в резултат на предсрочно прекратяване на договора. От всяка страна се изисква при поискване от другата и в срок от 15 дни да я информира за намерението си да се оттегли от договора. В случай че не го направи, тази страна губи правото си да се оттегли.

Ако длъжникът, в качеството му на наемодател на недвижим имот или помещения преди образуването на производството по несъстоятелност, има вземания, отнасящи се до отношения за наем или лизинг за бъдещи периоди, това има правна сила, доколкото се отнася до наема или лизинга за текущия календарен месец към момента на образуването на производство по несъстоятелност. Ако производството по несъстоятелност е образувано след петнадесетия ден на месеца, вземанията имат правна сила и за следващия календарен месец и се отнасят конкретно до уреждането на наема и лизинга. Вземанията въз основа на принудително изпълнение са равностойни на вземания по договори.

От името на длъжника в качеството му на наемодател ликвидаторът може да анулира договора за наем или лизинг в рамките на законов период за предизвестие, независимо от договорения период за предизвестие.

Трета страна, на която ликвидаторът е отчуждил недвижимия имот или помещенията, дадени под наем от длъжника, и която поради това влиза в отношения на наем или лизинг вместо длъжника, може да анулира договора в рамките на законно определен период за предизвестие.

Ако длъжникът е наемател, другата страна по договора не може, след като предложението за образуване на производство по несъстоятелност е внесено, да анулира договора за наем:

1. поради забавяне на плащането на наема или лизинга, станало дължимо преди образуването на производството по несъстоятелност
2. поради влошаване на финансовото положение на длъжника.

Образуването на производство по несъстоятелност не води до прекратяване на трудовите договори или договорите за услуги с длъжника. Образуването на производство по несъстоятелност е специална основателна причина за анулиране на трудовия договор. След образуването на производството по несъстоятелност ликвидаторът, от името на длъжника (като работодател), и служителят могат да анулират трудовия договор, независимо от договорения срок и независимо от правните или договорните разпоредби относно защитата на служителите. Периодът за предизвестие е 1 месец, освен ако в закона не е предвиден по-кратък срок. Ако служителите считат, че анулирането на трудовия им договор не е законосъобразно, могат да потърсят защита на правата си съгласно Закона за трудовата заетост (*Zakon o radu*).

Въз основа на одобрение от съда ликвидаторът може да сключи нови срочни трудови договори без ограниченията, посочени в общите правила за труд за срочни трудови договори, с цел завършване на вече започнатите стопански операции, както и за да се предотвратят евентуални вреди. Ликвидаторът определя заплатите и другите плащания за заетостта въз основа на одобрението на съда и в съответствие със закона и колективния трудов договор. Заплатите и плащанията за заетостта, на които служителите получават право след образуването на производство по несъстоятелност, се уреждат като задължения на масата на несъстоятелността.

Правото на служителите на участие се прекратява с образуването на производство по несъстоятелност. Споразумения със съвета на работниците не са обвързващи за ликвидатора.

Валидността на възлаганията на длъжника във връзка с активи, които са част от масата на несъстоятелността, се прекратява с образуването на производството по несъстоятелност. Ако на изпълнителя не е било известно за производството по несъстоятелност, без да има вина за това, и ако продължи да извършва дейностите си, се счита, че възлагането все още е в сила. Вземанията на изпълнител във връзка с такива продължаващи дейности, се уреждат като вземания на кредитор на масата на несъстоятелността. С цел недопускане на вреди, изпълнителят трябва да продължи дейностите си и след образуването на производство по несъстоятелност, докато дейностите се поемат от ликвидатора. Вземанията на изпълнителя на такива дейности се уреждат като вземания на кредитори от масата на несъстоятелността.

Валидността на предложения, направени на длъжника или от него, се прекратява в деня на образуването на производство по несъстоятелност, освен ако са били приети преди този ден.

По отношение на стопански договори, с които някой се е ангажирал да изпълнява определени услуги от името на длъжник, и по отношение на пълномощно от длъжника във връзка с активи, които са включени в масата на несъстоятелността, и когато валидността на такова пълномощно се прекрати с образуването на производство по несъстоятелност, изпълнителят трябва, с цел недопускане на вреди, да продължи да извършва дейностите дори и след образуването на производство по несъстоятелност, докато ликвидаторът поеме изпълнението на дейностите. Вземанията на изпълнителя на такива дейности се уреждат като вземания на кредитори от масата на несъстоятелността.

Договорни разпоредби, които предварително изключват или ограничават прилагането на разпоредбите на SZ, нямат правна сила.

7 Какво въздействие производството по несъстоятелност оказва върху предявени иски на индивидуални кредитори (с изключение на висящи дела)?

а) Производство, предшестващо производството по несъстоятелност — от деня на образуването на производство, предшестващо производството по несъстоятелност, до неговото приключване, срещу длъжника не могат да се образуват изпълнителни, административни или обезпечителни производства. Всички такива висящи производства се спират в деня на образуване на производството, предшестващо производството по несъстоятелност. Спрените производства продължават по предложение на кредитора:

- след сключването на споразумение преди производството по несъстоятелност — във връзка с вземанията или частта от вземанията, оспорени в производството, предшестващо производството по несъстоятелност
- след окончателно решение, с което се прекратява производството, предшестващо производството по несъстоятелност.

Тези разпоредби не се прилагат за производства, които не са засегнати от производството, предшестващо производството по несъстоятелност, или за производства за уреждане на вземания, станали дължими след образуването на производството, предшестващо производството по несъстоятелност.

В производства пред съд, при които спирането на производството е било разпоредено поради образуването на производство, предшестващо производството по несъстоятелност, и при които впоследствие е издадено окончателно решение, потвърждаващо споразумението преди производството по несъстоятелност, което покрива вземането на кредитора, съдът ще продължи производството и ще отмени действието, или ще прекрати изпълнителното или обезпечителното производство, с изключение на такива, свързани с вземания или частта от вземания, оспорени в производството, предшестващо производството по несъстоятелност.

б) Производство по несъстоятелност — след образуването на производството по несъстоятелност

индивидуалните кредитори не могат да искат принудително изпълнение или обезпечение срещу длъжника по отношение на онези части от активите му, които съставляват част от масата на несъстоятелността, или срещу други активи на длъжника. Кредитори, които не са кредитори на масата на несъстоятелността, нямат право да искат принудително изпълнение или обезпечение срещу бъдещи вземания на индивидуални длъжници въз основа на трудовите им правоотношения или друга услуга, или на техни вземания на тази основа в производство по несъстоятелност, с изключение на принудително изпълнение или обезпечение за уреждане на вземания за издръжка или други вземания, които могат да бъдат уредени от част от доходите на длъжника от трудова дейност, от които не могат да се уреждат вземанията на други кредитори. Такива висящи към момента на образуването на производство по несъстоятелност изпълнителни и обезпечителни производства се преустановяват. Щом тези производства продължат, съдът, постановил принудителното изпълнение, го спира.

За да упражнят правата си, след образуването на производството по несъстоятелност кредиторите, които имат право да искат част от активите на длъжника да бъдат освободени от масата на несъстоятелността (*izlučni vjerovnici*), могат да започнат изпълнителни и обезпечителни производства срещу длъжника съгласно общите правила за изпълнителните производства. Спреди изпълнителни и обезпечителни производства, които кредиторите са започнали преди образуването на производство по несъстоятелност, ще продължат и ще се решават от съда, постановил принудителното изпълнение, съгласно правилата за изпълнителните производства.

След образуването на производството по несъстоятелност кредиторите с право да искат отделно удовлетворяване (*razlučni vjerovnici*) нямат право да започват изпълнителни или обезпечителни производства. Висящите към момента на образуването на производство по несъстоятелност изпълнителни и обезпечителни производства се спират. Спрените изпълнителни и обезпечителни производства се продължават от съда, който води производството по несъстоятелност, чрез прилагане на правилата относно реализирането на вещи, за които има право на отделно удовлетворяване в производството по несъстоятелност.

Вписване в публични регистри след образуването на производството по несъстоятелност се допуска, ако предварителните условия за вписване са били изпълнени преди правните последици от образуването на производство по несъстоятелност да произведат действие.

За срок от 6 месеца след образуването на производството по несъстоятелност не се допуска принудително изпълнение за уреждане на вземания от масата на несъстоятелността, които не се основават на правни действия на ликвидатора.

Тази разпоредба не се прилага за:

1. задължения на масата на несъстоятелността от двустранно обвързващи договори, които ликвидаторът е поел ангажимент да изпълни
2. задължения от постоянни договорни отношения след изтичането на първия краен срок, до който ликвидаторът е могъл да анулира договора
3. задължения от постоянни договорни отношения, ако ликвидаторът е получил престация в полза на масата на несъстоятелността.

8 Какво въздействие производството по несъстоятелност оказва върху продължаването на висящи дела към момента на образуване на производството по несъстоятелност?

а) Производство, предшестващо производството по несъстоятелност — от деня на образуване на производство, предшестващо производството по несъстоятелност, до неговото приключване срещу длъжника не могат да бъдат образувани граждански производства. Всички такива висящи производства се спират в деня на образуване на производството, предшестващо производството по несъстоятелност. Спрените производства продължават по предложение на кредитора:

- след сключването на споразумение преди производството по несъстоятелност — във връзка с вземанията или частта от вземанията, оспорени в производството, предшестващо производството по несъстоятелност

- след окончателно решение, с което се прекратява производството, предшестващо производството по несъстоятелност.

Тези разпоредби не се прилагат за производства, които не са засегнати от производството, предшестващо производството по несъстоятелност, или за производства за уреждане на вземания, станали дължими след образуването на производството, предшестващо производството по несъстоятелност.

В производства пред съд, при които спирането на производството е било разпоредено поради образуването на производство, предшестващо производството по несъстоятелност, и при които впоследствие е издадено окончателно решение, потвърждаващо споразумението преди производството по несъстоятелност, което покрива вземането на кредитора, съдът ще продължи производството и ще отмени действието, или ще прекрати изпълнителното или обезпечителното производство, с изключение на такива, свързани с вземания или частта от вземания, оспорени в производството, предшестващо производството по несъстоятелност.

б) Производство по несъстоятелност — ликвидаторът ще поеме съдебните производства, включително арбитражни производства, които се отнасят за активи, съставляващи част от масата на несъстоятелността, и които са продължавали към момента на образуването на производството по несъстоятелност, като действа от името и за сметка на длъжника. Съдебните производства във връзка с вземания, предявени в производството по несъстоятелност, не могат да продължат, докато не бъдат разгледани на изслушването за преглед.

Висящите към момента на образуването на производство по несъстоятелност съдебни производства срещу длъжника ще бъдат поети от негово име от ликвидатора, когато се отнасят за:

1. изключване на активи от масата на несъстоятелността
2. отделно уреждане
3. задължения на масата на несъстоятелността.

9 Кои са основните характеристики на участието на кредиторите в производството по несъстоятелност?

а) Производство, предшестващо производството по несъстоятелност — кредитори на длъжника в производство, предшестващо производството по несъстоятелност, са личните кредитори на длъжника, които към момента на образуването на производството, предшестващо производството по несъстоятелност, имат парични вземания от длъжника. Правилата на SZ, с които се определя правото на глас при споразумения по несъстоятелността, се прилагат в съответствие с правото на кредиторите на глас по отношение на плана за оздравяване.

Кредиторите дават своя глас писмено в предвидения за целта формуляр за гласуване. Формулярът за гласуване трябва да се представи на съда най-късно до започване на изслушването за гласуване и трябва да бъде подписан и заверен от упълномощено лице. Ако до започване на изслушването кредиторите не са представили формуляра за гласуване или са представили такъв, от който не може еднозначно да се определи как гласуват, се счита, че са гласували против плана за оздравяване.

Кредиторите се представят на изслушването за гласуване с помощта на предвидения за целта формуляр за гласуване. Ако кредитори, които имат право на глас, не гласуват на това изслушване, се счита, че са гласували против плана за оздравяване.

Всяка група кредитори с право на глас гласува самостоятелно относно плана за оздравяване. Правилата за класифициране на участниците в споразумение по несъстоятелността се прилагат съгласно класифицирането на кредитори в производство, предшестващо производството по несъстоятелност.

Счита се, че кредиторите са приели плана за оздравяване, ако мнозинството от всички кредитори са гласували за него и ако във всяка група сборът от всички вземания на кредиторите, които са гласували в полза на плана за оздравяване, е равен най-малко на два пъти сбора от вземанията на кредиторите, които са гласували против приемането на плана.

Кредитори, които имат съвместно права или чиито права са формирали едно общо право до възникването на основание за производство, предшестващо производството по несъстоятелност, при гласуването се броят като един кредитор. Притежателите на отделни права или права на плодopolзване се третираат съответно на това.

б) Производство по несъстоятелност — комитет на кредиторите — за да защити интересите на кредиторите при производство по несъстоятелност, преди първото изслушване на кредиторите съдът може да състави комитет на кредиторите и да определи неговите членове.

В комитета на кредиторите трябва да са представени както кредиторите с вземания в най-голям размер, така и тези с малки вземания. В комитета на кредиторите трябва да има също и представител на бившите служители на длъжника, освен ако те в качеството си на кредитори участват в производството с незначителни вземания.

За членове на комитета на кредиторите могат да бъдат определени кредитори с правото да искат отделно удовлетворяване (*razlučni vjerovnici*) и лица, които не са кредитори, но които могат да допринесат за работата на комитета със своите експертни познания.

Членовете на комитета на кредиторите трябва да бъдат нечетен брой — най-много девет. Ако кредиторите наброяват по-малко от петима, на всички се възлагат пълномощията на комитета на кредиторите.

Комитетът на кредиторите трябва да упражнява надзор над ликвидатора и да му помага в осъществяването на стопанските дейности, както и да наблюдава операциите съгласно член 217 от SZ, да преглежда счетоводните книги и други отчети, свързани с работата, и да възлага проверка на оборота и паричната наличност. Комитетът на кредиторите може да упълномощава отделни членове на комитета да извършват индивидуални дейности в рамките на неговите отговорности.

В рамките на своите отговорности комитетът на кредиторите по-специално:

1. проверява изготвените от ликвидатора доклади относно хода на производството по несъстоятелност и относно състоянието на масата на несъстоятелността
2. преглежда дневниците за стопанската дейност и цялата документация, приета от ликвидатора
3. подава възражения в съда срещу актове на ликвидатора
4. дава одобрение на оценките за разходите по производството по несъстоятелност
5. при поискване от съда дава становище относно ликвидацията на активите на длъжника
6. при поискване от съда дава становище относно продължаването на текущите стопански операции или относно дейностите на длъжника
7. при поискване от съда дава становище относно признаването на обосновани загуби, установени при описа на активите.

(3) Комитетът на кредиторите трябва да уведомява кредиторите относно хода на производството по несъстоятелност и относно състоянието на масата на несъстоятелността.

Събрание на кредиторите

Съдът свиква събрание на кредиторите. Право на участие се дава на всички кредитори на несъстоятелността, на всички кредитори по несъстоятелността с правото на отделно удовлетворяване, на ликвидатора и на индивидуалния длъжник.

На изслушването за докладване и на всяко следващо изслушване събранието на кредиторите има право:

1. да създаде комитет на кредиторите, ако вече не е бил създаден такъв, или да промени състава му или да го разпусне
2. да назначи нов ликвидатор
3. да вземе решение относно продължаването или прекратяването на дейностите на длъжника и относно начина и условията за ликвидация на активите на длъжника
4. да разпорежи ликвидаторът да изготви споразумение по несъстоятелността
5. да приема всички решения в обхвата на правомощията на комитета на кредиторите
6. да взема решения по други въпроси от значение за изпълнението или приключването на

производството по несъстоятелност съгласно SZ.

Събранието на кредиторите има право да поиска от ликвидатора да представи уведомления и доклади относно общото състояние и стопанските операции. Ако не е създаден комитет на кредиторите, събранието на кредиторите може да възложи проверка на оборота и паричните средства, управлявани от ликвидатора.

10 По какъв начин синдикът може да използва или да се разпорежда с активи от масата на несъстоятелността?

При образуването на производство по несъстоятелност правата на длъжника като юридическо лице се прекратяват и се прехвърлят на ликвидатора. При образуването на производство по несъстоятелност правата на индивидуалния длъжник да управлява и да се разпорежда с активите, които са част от масата на несъстоятелността, се прехвърлят на ликвидатора.

След като производството по несъстоятелност е образувано, ликвидаторът трябва незабавно да поеме във владение и да управлява всички активи от масата на несъстоятелността.

Въз основа на решение за принудително изпълнение при образуването на производство по несъстоятелност ликвидаторът може да поиска от съда да разпорежи на длъжника да предаде активите и да определи мерки за принудително изпълнение на разпореждането.

Щом решението за образуване на производство по несъстоятелност стане окончателно, ликвидаторът може да поиска съдът да разпорежи на трети лица, в чието владение се намират активи от масата на несъстоятелността, да ги предадат. Заедно с това искане ликвидаторът трябва да представи документ, доказващ собствеността на активите. Съдът взема решение по предложението на ликвидатора, след като изслуша лицата, в чието владение се намират активи от масата на несъстоятелността.

Ликвидаторът съставя списък на отделните активи от масата на несъстоятелността. Индивидуалният длъжник и лицата, които преди това са били упълномощени да го представляват по закон, трябва да си сътрудничат с ликвидатора по този въпрос. Ликвидаторът трябва да събере необходимата информация от посочените лица, освен ако това няма да доведе до ненужно забавяне на производството.

Ликвидаторът съставя списък на всички кредитори на длъжника, които са му известни от дневниците и документацията за стопанската дейност на длъжника, от друга информация, получена от длъжника, от предявени вземания или по друг начин.

Ликвидаторът изготвя систематичен преглед по отношение на момента на образуването на производство по несъстоятелност, като посочва и прави сравнение на активите от масата на несъстоятелността и задълженията на длъжника и тяхната оценка.

Описът на масата на несъстоятелността, списъкът на кредиторите и прегледът на активите и пасивите трябва да бъдат представени в регистъра на съда не по-късно от 8 дни преди изслушването за докладване.

Образуването на производство по несъстоятелност не променя задължението на длъжника по търговското и данъчното законодателство да води дневници и да представя счетоводни отчети. Ликвидаторът трябва да изпълнява тези задължения по отношение на масата на несъстоятелността.

Не по-късно от 15 дни преди изслушването за докладване ликвидаторът трябва да представи на съда доклад за икономическото състояние на длъжника и причините за това състояние, който ще бъде публикуван в електронния бюлетин на съда не по-късно от 8 дни преди изслушването за докладване.

След изслушването за докладване ликвидаторът трябва незабавно да реализира активите, които са част от масата на несъстоятелността, освен ако това не е в противоречие с решението на събранието на кредиторите.

Ликвидаторът трябва да реализира активите от производството по несъстоятелност в съответствие с решенията, взети от събранието на кредиторите и комитета на кредиторите.

11 Как трябва да се предявят вземанията към масата на несъстоятелността на длъжника и как се третира вземания, които са възникнали след образуването на производството по несъстоятелност?

При образуването на производство по несъстоятелност правата на длъжника като юридическо лице се прекратяват и се прехвърлят на ликвидатора. При образуването на производство по несъстоятелност правата на индивидуалния длъжник да управлява и да се разпорежда с активите, които са част от масата на несъстоятелността, се прехвърлят на ликвидатора.

След като производството по несъстоятелност е образувано, ликвидаторът трябва незабавно да поеме във владение и да управлява всички активи от масата на несъстоятелността.

Въз основа на решение за принудително изпълнение при образуването на производство по несъстоятелност ликвидаторът може да поиска от съда да разпорежи на длъжника да предаде активите и да определи мерки за принудително изпълнение на разпореждането.

Щом решението за образуване на производство по несъстоятелност стане окончателно, ликвидаторът може да поиска съдът да разпорежи на трети лица, в чието владение се намират активи от масата на несъстоятелността, да ги предадат. Заедно с това искане ликвидаторът трябва да представи документ, доказващ собствеността на активите. Съдът взема решение по предложението на ликвидатора, след като изслуша лицата, в чието владение се намират активи от масата на несъстоятелността.

Ликвидаторът съставя списък на отделните активи от масата на несъстоятелността. Индивидуалният длъжник и лицата, които преди това са били упълномощени да го представляват по закон, трябва да си сътрудничат с ликвидатора по този въпрос. Ликвидаторът трябва да събере необходимата информация от посочените лица, освен ако това няма да доведе до ненужно забавяне на производството.

Ликвидаторът съставя списък на всички кредитори на длъжника, които са му известни от дневниците и документацията за стопанската дейност на длъжника, от друга информация, получена от длъжника, от предявени вземания или по друг начин.

Ликвидаторът изготвя систематичен преглед по отношение на момента на образуване на производството по несъстоятелност, като посочва и прави сравнение на активите от масата на несъстоятелността и задълженията на длъжника и тяхната оценка.

Описът на масата на несъстоятелността, списъкът на кредиторите и прегледът на активите и пасивите трябва да бъдат представени в регистъра на съда не по-късно от 8 дни преди изслушването за докладване.

Образуването на производство по несъстоятелност не променя задължението на длъжника по търговското и данъчното законодателство да води дневници и да представя счетоводни отчети. Ликвидаторът трябва да изпълнява тези задължения по отношение на масата на несъстоятелността.

Не по-късно от 15 дни преди изслушването за докладване ликвидаторът трябва да представи на съда доклад за икономическото състояние на длъжника и причините за това състояние, който ще бъде публикуван в електронния бюлетин на съда не по-късно от 8 дни преди изслушването за докладване.

След изслушването за докладване ликвидаторът трябва незабавно да реализира активите, които са част от масата на несъстоятелността, освен ако това не е в противоречие с решението на събранието на кредиторите.

Ликвидаторът трябва да реализира активите от производството по несъстоятелност в съответствие с решенията, взети от събранието на кредиторите и комитета на кредиторите.

12 Какви са правилата, уреждащи предявяването, установяването и приемането на вземанията?

а) Производство, предшестващо производството по несъстоятелност — предявяването на вземания се прави до компетентния отдел на Финансовата агенция по стандартен образец и придружено от копия на документите, по които възниква вземането или които доказват вземането.

Министерството на финансите — данъчна администрация (*Ministarstvo financija — Porezna uprava*), може да предявява вземания, произтичащи от данъци, увеличение на данъци, вноски за задължително осигуряване, които по закон трябва да се удържат от доходи и заплати, както и други вземания, които е оправомощено да събира въз основа на специални разпоредби, освен вземания, произтичащи от данъци и увеличение на данъци или от приходи от трудова дейност и вноски от основната сума за лицата, осигурени по трудово правоотношение.

В производството, предшестващо производството по несъстоятелност, служителите и бившите служители на длъжника и Министерството на финансите — данъчна администрация, не могат да предявят вземания, произтичащи от трудово правоотношение, обезщетения при прекратяване на трудовото правоотношение до размера, предвиден в закона или в колективен трудов договор, и вземания на основание обезщетение за увреждане поради нараняване на работното място или професионално заболяване; тези вземания не могат да бъдат предмет на споразумение преди производството по несъстоятелност. Ако ищецът не е декларирал тези вземания в предложението за образуване на производство, предшестващо производството по несъстоятелност, или ако ги е посочил погрешно, служителите и бившите служители на длъжника и Министерството на финансите — данъчна администрация, имат право да внесат възражение.

От кредиторите с право да искат отделно удовлетворяване (*razlučni vjerovnici*) се изисква да уведомят компетентния отдел на Финансовата агенция в рамките на срока за предявяване на иск за правата им, правното основание за отделно удовлетворяване и частта от активите на длъжника, за която се прилага правото им на отделно удовлетворяване, както и да декларират дали се отказват от правото на отделно удовлетворяване или не.

От кредиторите с право да искат част от активите на длъжника да бъдат изключени от масата на несъстоятелността (*izlučni vjerovnici*) се изисква да уведомят компетентния отдел на Финансовата агенция в рамките на срока за предявяване на иск за правата им, правното основание за правото на изключване и частта от активите на длъжника, за която се прилага правото им на изключване.

В уведомлението си тези два вида кредитори (*razlučni vjerovnici* и *izlučni vjerovnici*) трябва да заявят съгласието си или отказа си от съгласие за преустановяване на уреждането от активите, за които се прилага правото им на отделно удовлетворяване, или за преустановяване на отделянето на активите, за които се прилага правото им на изключване от масата на несъстоятелността, за целите на изпълнението на плана за оздравяване.

Споразумението преди производството по несъстоятелност не трябва да засяга правото на кредиторите на отделно уреждане от активи, за които се прилага правото на отделно уреждане, освен ако в такова споразумение не е предвидено друго. Ако в споразумението преди производството по несъстоятелност не е изрично предвидено друго, в него трябва да се посочва коя част от правата на тези кредитори трябва да бъде намалена, колко дълго ще бъде отложено уреждането и какви други разпоредби от споразумението преди производството по несъстоятелност се прилагат за тези права.

Ако кредиторът не предяви дадено вземане, но то е посочено в предложението за образуване на производство, предшестващо производството по несъстоятелност, това вземане се счита за предявено.

Длъжникът и синдикът, ако е назначен такъв, трябва да заявят становище относно предявените от кредиторите вземания. Тази констатация се внася в компетентния отдел на Финансовата агенция по стандартен образец, в който за всяко вземане се съдържа следната информация:

1. номерът на вземането от таблицата на предявените вземания
2. информация за идентифициране на кредиторите

3. размерът на предявеното вземане
4. становището на длъжника и синдика, ако е назначен такъв, в което признават или оспорват вземането
5. оспореният размер на вземането
6. фактите, които подкрепят твърдението, че оспореното вземане или част от него не съществува.

След като изтече срокът за заявяване на становище относно предявените вземания, длъжникът и синдикът, ако е назначен такъв, повече не могат да оспорват вземанията, които са признали.

Даден кредитор може да оспори вземане, предявено от друг кредитор.

Оспорването на вземане се внася в компетентния отдел на Финансовата агенция по стандартния образец и трябва да съдържа следната информация:

1. информация за идентифициране на кредитора, който оспорва вземането
2. референтният номер на оспореното вземане от таблицата на предявените вземания
3. информация за идентифициране на кредитора, който е предявил оспореното вземане
4. размерът на предявеното вземане, което се оспорва
5. декларация от кредитора, който оспорва вземането
6. оспореният размер на вземането
7. фактите, които подкрепят твърдението, че оспореното вземане или част от него не съществува.

Финансовата агенция съставя по стандартен образец таблица на предявените вземания и таблица на оспорените вземания.

б) Производство по несъстоятелност — предявяването на вземания се прави до ликвидатора по стандартен образец в два екземпляра и придружено от копия на документите, по които възниква вземането или които доказват вземането.

До образуването на производство по несъстоятелност ликвидаторът ще изготви списък на всички вземания на служители и бивши служители на длъжника, които трябва да бъдат посочени като брутни и нетни суми; за подпис трябва да се представят два екземпляра от предявените вземания.

Вземанията на кредитори с по-малък приоритет се предявяват само със специална покана от съда. При предявяването на такива вземания следва да се посочи, че имат по-малък приоритет, и редът на уреждане, на който има право кредиторът.

Кредитори, които имат право да искат изключване от масата на несъстоятелността (*izlučni vjerovnici*), трябва да информират ликвидатора за правото си на изключване и за правното основание за такова право, както и да посочат активите, за които се прилага то, или да посочат в уведомлението правото си на компенсация за правото на изключване.

От кредитори, които имат право на отделно удовлетворяване (*razlučni vjerovnici*), се изисква да информират ликвидатора за правото си на отделно удовлетворяване и за правното основание за такова право, както и да посочат активите, за които то се прилага. Ако такива кредитори предявяват вземане и като кредитори на несъстоятелността, те трябва да посочат в иска си частта от активите на длъжника в несъстоятелност, за която се прилага правото им на отделно удовлетворяване, и размера, до който може да се предвиди, че вземането им няма да бъде уредено с това право на отделно удовлетворяване.

Кредитори с право на отделно удовлетворяване, които не информират съответно ликвидатора за това си право, не губят правото на отделно уреждане. По изключение, кредитори с право на отделно удовлетворяване губят своето право на отделно уреждане и нямат право да искат компенсация за вреди или каквато и да е друга компенсация от длъжник в несъстоятелност или от кредитор, ако предметът на правото на отделно удовлетворяване е бил реализиран в производство по несъстоятелност без тях и правото на отделяне не е било въведено в публичен регистър или ликвидаторът не е знаел, или не е могъл да знае за него.

На изслушването за преглед предявените вземания се разглеждат в зависимост от техния размер и реда на приоритет.

Ликвидаторът трябва да даде конкретен отговор дали признава, или оспорва всяко предявено вземане.

Оспорените от ликвидатора, индивидуалния длъжник или един от кредиторите на несъстоятелността вземания трябва да бъдат прегледани отделно. Правата на изключване от масата на несъстоятелността и правата на отделно удовлетворяване не подлежат на разглеждане.

Дадено вземане се счита за установено, ако на изслушването за преглед е признато от ликвидатора и не е оспорено от кредитор на несъстоятелността или ако заявеното оспорване е отхвърлено. Ако индивидуален длъжник оспори дадено вземане, това не пречи то да бъде установено.

Съдът съставя таблица на разгледаните вземания, в която за всяко предявено вземане се въвежда размерът, в който е установено, редът му на приоритет и лицето, оспорило вземането. В таблицата се въвеждат също и оспорвания на вземания от индивидуален длъжник. Установяването на вземане се посочва и от съда и в менителници и други документи за дълг.

Въз основа на таблицата на разгледаните вземания съдът излиза с решение, в което се определят размерът и редът на приоритет на установените или оспорените индивидуални вземания. С това решение съдът решава също и относно сезиране за завеждане на дело за установяване или оспорване на вземания.

Ако ликвидаторът е оспорил вземането, съдът ще насочи кредитора да заведе дело срещу длъжника за установяване на оспореното вземане.

Ако някой от кредиторите на несъстоятелността е оспорил вземане, което е било признато от ликвидатора, съдът ще насочи кредитора да заведе дело за установяване на оспореното вземане. В такова дело лицето, оспорващо вземането, действа от името и за сметка на длъжника.

Ако вземанията на служители и бивши служители на длъжника са били оспорени, делото за установяване на оспорените вземания се завежда съгласно общите разпоредби при съдебното производство и специалните разпоредби за производство при трудови спорове.

Ако за оспореното вземане има изпълнително основание, съдът ще насочи оспорващата страна да заведе дело, за да докаже основанията за оспорването си.

13 Какви са правилата, уреждащи разпределянето на приходите? Как се образува редът на вземанията и на правата на кредиторите?

Удовлетворяването на кредиторите се прави въз основа на паричния поток. Подчинените кредитори не се вземат предвид при частично разпределяне. Разпределянето се извършва от ликвидатора. Преди всяко разпределяне ликвидаторът трябва да получи съгласието на комитета на кредиторите или на съд, ако не е бил създаден комитет на кредиторите.

Привилегированите вземания с най-висок приоритет включват вземания на служителите и бившите служители на длъжника, произтичащи от трудово правоотношение, до деня на образуването на производство по несъстоятелност, вземания, свързани с бюджета, институтите или фондовете в съответствие със специални разпоредби, в размер на съответната част от общите разходи за заплати или възнаграждения, обезщетения при прекратяване на трудовото правоотношение до размера, предвиден в закона или в колективен трудов договор, както и вземания на основание обезщетение за увреждане поради нараняване на работното място или професионално заболяване.

Вторите по приоритет привилегировани вземания включват всички останали предявени срещу длъжника вземания, с изключение на определените като подчинени.

След уреждане на привилегированите вземания се уреждат тези, определени като подчинени, в следния ред:

1. лихви по вземания на кредитори на несъстоятелността от момента на образуването на производство по несъстоятелност
2. разходи на индивидуални кредитори, направени поради участието им в производството

3. глоби, наложени за престъпни деяния или нарушения, и разходи, произхождащи от наказателни производства или производства за нарушение
4. вземания, за които се изисква безплатното предоставяне на услуги на длъжник
5. вземания за погасяване на заеми за заместване на капитал на член на дружество или съответни вземания.

Неуредените вземания стават дължими при образуването на производство по несъстоятелност.

Вземания, свързани с отменително условие, което влиза в сила при образуването на производство по несъстоятелност, се считат за безусловни до влизането в сила на такова условие.

Разходите за производството по несъстоятелност и другите задължения на масата на несъстоятелността се уреждат от нея най-напред. Ликвидаторът урежда вземанията по реда на падежа им.

Преди разпределянето ликвидаторът ще изготви списък на вземанията, които ще бъдат взети предвид при разпределянето (списък за разпределяне). Вземанията на служители или бивши служители на длъжника, произтичащи от трудово правоотношение и възникнали до деня на откриването на производство по несъстоятелност, се вземат предвид в брутния им размер. Списъкът трябва да съдържа размера на вземането и наличната сума от масата на несъстоятелността, която да се разпредели между кредиторите.

Кредитор с право на отделно удовлетворяване, към когото длъжникът има и лични задължения, следва най-късно до 15 дни от обявяването на списъка за разпределяне да представи на ликвидатора доказателство, че се е отказал от правото на отделно уреждане — и за каква сума — или че не е имало отделно уреждане. Ако не представи своевременно такова доказателство, вземането му няма да бъде взето предвид при частичното разпределяне.

По време на частично разпределяне вземания с отлагателно условие се вземат предвид в пълния им размер. Частта, свързана с тези вземания, се запазва по време на разпределянето.

По време на окончателното разпределяне вземания с отлагателно условие не се вземат предвид, ако вероятността за изпълнение на условието е толкова далечна, че в момента на разпределянето то няма материална стойност. В такъв случай запазените за удовлетворяване на това вземане суми по време на предишни разпределяния се включват в масата, от която ще се прави окончателното разпределяне.

На изключените от частичното разпределяне кредитори и които впоследствие са изпълнили посочените в членове 275 и 276 от SZ условия се изплаща сума, равна на платената на други кредитори, от баланса на масата на несъстоятелността по време на следващото разпределяне. Едва след това ще бъде възможно да продължи уреждането на вземания на други кредитори.

Окончателното разпределяне ще започне веднага щом приключи реализирането на масата на несъстоятелността. Окончателното разпределяне може да започне само със съгласието на съда.

Ако при окончателното разпределяне вземанията на всички кредитори могат да бъдат уредени в пълен размер, ликвидаторът ще прехвърли останалия излишък на индивидуалния длъжник. Ако длъжникът е юридическо лице, ликвидаторът ще присъди на всяко лице, което има участие в него, частта от излишъка, на която това лице би имало право в случай на производство по ликвидация извън производството по несъстоятелност.

14 Какви са условията за и действието на приключването на производството по несъстоятелност (по-специално при сключването на предпазен конкордат)?

а) производство, предшестващо производството по несъстоятелност — ако кредиторите приемат плана за оздравяване, по силата на решение, съдът ще признае одобрението на плана за оздравяване и ще потвърди споразумението преди производството по несъстоятелност, освен ако:

- един от кредиторите установи с достатъчна сигурност, че планът за оздравяване намалява правата под това, което с основание може да се очаква да получи при липсата на оздравяване
- от плана за оздравяване не изглежда вероятно изпълнението му да даде възможност на длъжника да стане платежоспособен в периода до края на настоящата година и в рамките на следващите две календарни години
- в плана за оздравяване не е определено уреждането на сумите, които кредиторите биха получили, ако вземанията им не са били оспорени, или
- в плана за оздравяване е предложена капитализация на вземанията на един или повече кредитори и членовете на длъжника не са излезли с решение, с което се съгласяват на такова действие съгласно Закона за търговските дружества (*Zakon o trgovačkim društvima*).

Ако не са изпълнени условията за потвърждаване на споразумение преди производството по несъстоятелност, по силата на решение, съдът ще определи, че потвърждаването на споразумението преди производството по несъстоятелност е оттеглено, и ще преустанови производството.

Потвърдено споразумение преди производството по несъстоятелност има правно действие по отношение на кредиторите, които не са участвали в производството, и кредиторите, които са участвали в него, и оспорените им вземания се установяват впоследствие.

Длъжник, който е получил печалба от задължения, отписани по потвърдено споразумение преди производството по несъстоятелност, трябва да задържи така придобитата печалба до изтичане на срока за изпълнение на всички задължения, възникващи от споразумението преди производството по несъстоятелност.

Когато кредитор отпише вземане на длъжник съгласно потвърдено споразумение преди производството по несъстоятелност, сумата на отписаното вземане се признава като подлежащ на приспадане от данъка разход на кредитора.

б) Производство по несъстоятелност — веднага след като приключи окончателното разпределяне, съдът постановява решение за приключване на производството по несъстоятелност, което се връчва на органа, управляващ регистъра, в който е вписан длъжникът. При заличаване от регистъра длъжник, който е юридическо лице, престава да съществува, а на длъжник, който е физическо лице, се отнема статутът на едноличен търговец, предприемач или самостоятелно заето лице.

15 Какви са правата на кредиторите след приключване на производството по несъстоятелност?

След приключване на производството по несъстоятелност срещу индивидуален длъжник кредиторите на несъстоятелността могат да продължат неограничено да търсят останалите си вземания.

Кредиторите на несъстоятелността могат да изпълнят принудително вземанията си срещу длъжника по силата на решение, с което се определя установяването на вземанията им, при условие че вземанията са били установени и не са били оспорени от длъжника на изслушването за преглед. Вземане, което е оспорено неуспешно, е равностойно на неоспорено вземане.

По предложение на ликвидатора или на някого от кредиторите, или като действия служебно, съдът ще разпорежи производството да продължи за целите на последващо разпределяне, ако след окончателното изслушване:

1. са изпълнени предварителните условия запазените суми да бъдат разпределени на кредиторите
2. платените от масата на несъстоятелността суми са усвоени обратно в масата на несъстоятелността
3. намерени са активи, които са част от масата на несъстоятелността.

Съдът ще разпорежи производството да продължи за целите на последващо разпределяне, независимо от факта, че производството е било приключено.

Съдът може да се въздържа от последващо разпределяне и да прехвърли наличната сума за разпределяне на кредиторите или да прехвърли намерената вещ на индивидуалния длъжник, ако го

счита за целесъобразно предвид незначителната сума или малката стойност на вещта и разходите за продължаване на производството за последващо разпределяне. Съдът може да постави като условие за продължаването на производството за последващо разпределяне авансово плащане за уреждане на разходите за производството.

След извършване на последващото разпределяне съдът ще постанови решение за приключването на производството по несъстоятелност.

След като е било разпоредено последващо разпределяне, ликвидаторът ще разпредели съгласно окончателния списък сумата, с която може да се разполага свободно, или сумата, получена от реализирането на намерената впоследствие част от масата на несъстоятелността. Ликвидаторът предава окончателния отчет на съда.

Кредитори от масата на несъстоятелността, за чиито вземания ликвидаторът е научил:

1. по време на частичното разпределяне, след като частта за разпределяне е била определена,
2. по време на окончателното разпределяне, след като окончателното изслушване е приключило,
3. по време на последващото разпределяне, след като списъкът за това разпределяне е бил публикуван,

могат да поискат уреждане само от останалия след разпределянето баланс на масата на несъстоятелността.

16 Кой поема разходите и съдебните разноски в производството по несъстоятелност?

Всеки кредитор поема собствените си разходи в производството, предшестващо производството по несъстоятелност, и в производството по несъстоятелност, освен ако в SZ не е предвидено друго.

17 Какви са правилата относно нищожността, унищожаемостта или относителната недействителност на правните актове, които са във вреда на кредиторите на несъстоятелността?

Правни действия, предприети преди образуването на производството по несъстоятелност, които нарушават еднаквото удовлетворяване на кредиторите на несъстоятелността (като им нанасят вреда) или които дават предимство на определени кредитори пред други (преференциално третиране на кредитори), могат да бъдат оспорени от ликвидатора от името на длъжника и от кредиторите в производството по несъстоятелност съгласно разпоредбите на SZ. Пропуски, които са довели до загуба на право на длъжника или въз основа на които са възникнали, поддържани или обезпечени паричните вземания срещу него, се считат за равностойни на такива правни действия.

Правно действие, което предоставя или дава възможност на кредитора за обезпечаване или удовлетворяване по начин и във време, които съответстват на същността на неговите права (съответстващо уреждане), и което е предприето през последните три месеца преди внасянето на предложението за образуване на производство по несъстоятелност, може да бъде оспорено, ако в момента на извършването му длъжникът е бил неплатежоспособен и кредиторът е знаел за тази неплатежоспособност.

Правно действие, което предоставя или дава възможност на кредитора за обезпечаване или удовлетворяване в съответствие със същността на неговите права, може да бъде оспорено, ако е било предприето след внасянето на предложението за образуване на производство по несъстоятелност и ако в момента на извършването му кредиторът е знаел за неплатежоспособността или за предложението за образуване на производство по несъстоятелност.

Счита се, че кредиторът е знаел за неплатежоспособността или за предложението за образуване на производство по несъстоятелност, ако са му били известни или е трябвало да му бъдат известни обстоятелства, от които би трябвало да е очевидно, че е налице неплатежоспособност или че е било

внесено предложение за образуване на производство по несъстоятелност.

Счита се, че лица, които са били в близки отношения с длъжника към момента на действието, е трябвало да знаят за неплатежоспособността и за предложението за образуване на производство по несъстоятелност.

Правно действие, което предоставя или дава възможност за обезпечаване или удовлетворяване на кредитор, който не е имал право да предяви вземане или не е имал право да предяви вземане по този начин или в този момент, може да бъде оспорено:

1. ако е било предприето през последния месец преди внасянето на предложението за образуване на производство по несъстоятелност или след като предложението е било внесено, или
2. ако е било предприето през втория или третия месец преди внасянето на предложението за образуване на производство по несъстоятелност и по това време длъжникът е бил неплатежоспособен, или
3. ако действието е било предприето през втория или третия месец преди внасянето на предложението за образуване на производство по несъстоятелност и в момента на предприемане на действието кредиторът е знаел, че то ще причини вреда на кредиторите на несъстоятелността.

Счита се, че кредиторът е трябвало да знае, че действието ще причини вреда на други кредитори, ако му е било известно или е трябвало да му бъде известно за обстоятелства, от които би трябвало да е очевидно, че кредиторите ще понесат вреда. Счита се, че лица, които са били в близки отношения с длъжника към момента на действието, е трябвало да знаят, че на кредиторите на несъстоятелността ще бъде причинена вреда.

Правно действие на длъжника, което води пряко до вреда за кредиторите на несъстоятелността, може да бъде оспорено:

1. ако е било предприето през последните три месеца преди внасяне на предложението за образуване на производство по несъстоятелност, ако в момента на извършването му длъжникът е бил неплатежоспособен и ако другата страна е знаела за тази неплатежоспособност, или
2. ако е било предприето след внасянето на предложението за образуване на производство по несъстоятелност и ако другото лице е знаело или към момента на правното действие е трябвало да знае за неплатежоспособността или за предложението за образуване на производство по несъстоятелност.

Всяко правно действие на длъжника, което води до загуба на което и да е от правата на длъжника или което пречи за доказването на което и да е от неговите права, или всяко действие, въз основа на което може да се запази валидността или принудителното изпълнение на парично вземане от длъжника, се третира по същия начин както действие, което води до причиняване на пряка вреда за кредиторите.

Правно действие, предприето от длъжника през последните 10 години преди внасянето на предложението за образуване на производство по несъстоятелност или след това, с намерението да се причини вреда на кредиторите, може да бъде оспорено, ако към момента на действието другата страна е знаела за намерението на длъжника. Приема се, че за намерението се е знаело, ако на другата страна е било известно, че длъжникът е застрашен от неплатежоспособност и че това действие ще причини вреда на кредиторите.

Счита се, че кредиторът е трябвало да знае, че длъжникът е застрашен от неплатежоспособност и че такава действие ще причини вреда на кредиторите, ако на този кредитор му е било известно или е трябвало да му бъде известно за обстоятелства, от които е трябвало да бъде очевидно, че длъжникът е неплатежоспособен и че такава действие ще причини вреда на кредиторите.

Договори за паричен интерес, сключени от длъжника и близки до него лица, могат да бъдат оспорени, ако причиняват пряка вреда на кредиторите. Такъв договор не може да бъде оспорен, ако е сключен повече от 2 години преди внасянето на предложението за образуване на производство по несъстоятелност или ако другата страна докаже, че към момента на сключване на договора не е знаела за намеренията на длъжника да причини вреда на кредиторите.

Правно действие на длъжник, което е без обезщетение или с незначително обезщетение, може да бъде

оспорено, освен ако не е било предприето 4 години преди внасянето на предложението за образуване на производство по несъстоятелност. В случая на еднократен подарък с незначителна стойност действието не може да бъде оспорено.

Правно действие, с което член на дружеството предявява вземане за изплащане на заем, използван за заместване на капитал, или подобно вземане, е нищожно:

1. ако предоставя обезпечение и ако действието е било предприето през последните 5 години преди внасянето на предложението за образуване на производство по несъстоятелност или след това
2. ако гарантира уреждането и ако действието е било предприето през последната година преди внасянето на предложението за образуване на производство по несъстоятелност или след това.

Правно действие, с което залогът на скрития съдружник на дружеството му изцяло или частично се връща или с което изцяло или частично се прави отказ от неговия дял от понесената загуба, може да бъде оспорено, ако договорът, на който се основава такова действие, е сключен през последната година преди внасянето на предложението за образуване на производство по несъстоятелност срещу дружеството или след това. Същото важи и ако съгласно договора дейността на дружества със съучастие е прекратена.

В случай на съответстващо уреждане уредените от длъжника плащания чрез менителница не могат да бъдат изисквани от получателя, ако, съгласно закона за прехвърляемите инструменти, в случай че откаже да приеме плащането, получателят губи вземане от други длъжници.

Дадено правно действие се счита за предприето в момента, когато настъпят правните последици от него.

Ако за валидността на правно действие се изисква вписване в публичен дневник, регистър или книга, действието се счита за предприето веднага щом бъдат изпълнени другите предварителни условия за валидност, декларацията за намерение на длъжника да направи такова вписване стане обвързваща и другата страна подаде искане за вписване на правна промяна. Тази разпоредба се прилага и при искания за предварително вписване за обезпечаване на правото на правна промяна.

Ако правно действие зависи от условие или срок, се взема предвид моментът, когато е предприето, а не този, когато възниква условието или изтича срокът.

Правно действие, за което е получен изпълнителен лист, както и правно действие, предприето в процеса на изпълнение, могат да бъдат оспорвани.

Ако за изпълнението си длъжникът е приел обезщетение на същата стойност, което е станало директно част от активите му, правното действие въз основа на това изпълнение може да бъде оспорено само при условие на умишлена вреда.

От името на длъжника ликвидаторът може да оспори правно действие на длъжника въз основа на одобрение на съда. Жалбата се подава срещу лицето, спрямо което е било предприето оспорваното действие.

Ликвидаторът може да подаде жалба за оспорване на правни действия до година и половина от датата на образуването на производството по несъстоятелност.

Всеки кредитор на несъстоятелността може да предяви иск за оспорване на правни действия от свое име и за своя сметка, ако:

- ликвидаторът не е предявил иск за оспорване на правни действия в посочения в член 212, параграф 3 от SZ краен срок — до 3 месеца след изтичане на крайния срок, посочен в член 3, параграф 212 от SZ
- ликвидаторът оттегли иск за оспорване на правни действия — до три месеца след публикуването в електронния бюлетин на съдилищата на крайното решение, с което се потвърждава оттеглянето на делото
- преди това е поискал от ликвидатора да декларира и ликвидаторът е декларирал, че няма да предяви иск за оспорване на правни действия — до 3 месеца след публикуването на декларацията

на ликвидатора в електронния бюлетин на съдилищата

- преди това е поискал от ликвидатора да декларира и ликвидаторът не е декларирал в срок от 3 месеца дали ще предяви иск за оспорване на правни действия — до 3 месеца след публикуването на поканата за такава декларация.

Ако искането за оспорване на правни действия бъде удовлетворено, оспореното правно действие няма правна сила по отношение на масата на несъстоятелността, а другата страна е длъжна да върне в масата на несъстоятелността всички материални облаги, придобити чрез оспорваната сделка, освен ако в SZ не е предвидено друго. Предложение за принудително изпълнение въз основа на решението, с което се приема искането за оспорване на правни действия, може да бъде внесено от ликвидатора от името и за сметка на длъжника или масата на несъстоятелността, както и от кредитор по несъстоятелността от негово име и в полза на длъжника в несъстоятелност или масата на несъстоятелността.

Лице, което приема изпълнение на иска без обезщетение или с незначително обезщетение, трябва да върне полученото само ако се е обогатило от него, освен ако е знаело или е трябвало да знае, че такава изпълнение ще причини вреда на кредиторите.

Окончателно решение, постановено по иск за оспорване на правни действия, се прилага за длъжника в несъстоятелност, за масата на несъстоятелността и за кредиторите на несъстоятелността, освен ако в SZ не е предвидено друго.

Ако съдът е приел искането за оспорване на правно действие, от ответната страна се изисква да върне в масата на несъстоятелността всички материални ползи, придобити чрез оспорваната сделка. След като тези ползи бъдат върнати в масата на несъстоятелността, кредиторите, които са ищци, имат право на преференциално уреждане от тези ползи, пропорционално на размера на техните установени вземания.

Правните действия на длъжника могат да бъдат оспорени чрез подаване на възражение в рамките на съдебно дело без ограничение във времето.

Правно действие може да бъде оспорено дори срещу наследника или друг универсален правопреемник на ответната страна.

Правна сделка може да бъде оспорена срещу други правопреемници на ответната страна:

1. ако в момента на придобиване на правопреемника са били известни обстоятелствата, на които се основава унищожаемостта на придобиването от правния му предшественик
2. ако в момента на придобиване правопреемникът е бил лице в близки отношения с длъжника, освен ако докаже, че по това време не са му били известни обстоятелствата, на които се основава унищожаемостта на придобиването от правния му предшественик
3. ако придобитото е било прехвърлено на правопреемника без обезщетение или срещу незначително обезщетение.

Правно действие, предприето след образуването на производството по несъстоятелност, което остава валидно съгласно правилата за защита на доверието в публичните регистри, може да бъде оспорено съгласно правилата относно оспорването на правните действия, предприети преди образуването на производството по несъстоятелност.

Последна актуализация: 23/06/2025

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.